

ПРОМЕНАМА У ЗАГРЕВАЊУ ЈАВНИХ ОБЈЕКТА ДО ЧИСТИЈЕГ ВАЗДУХА

Удружење грађана „Краљевачки развојни центар“ се, кроз три пројектна циклуса, спроведена у периоду 2020.г-2022г. у оквиру програма „Снажно зелено“, подржаног од стране Европске уније, а у организацији Београдске отворене школе, бавило проблемом квалитета ваздуха током грејне сезоне у Краљеву.

Спроводећи активности на пројектима „Заједничким деловањем до чистијег ваздуха“, „Моје право на чистији ваздух“ и „Променама у загревању јавних објеката до чистијег ваздуха у Краљеву“ окупили смо, на неколико организованих скупова, преко сто представника јавног, цивилног, привредног, образовног и медијског сектора града Краљева и обезбедили услове за отворену и демократску расправу о проблему квалитета ваздуха током грејне сезоне у Краљеву.

На скуповима је констатовано да град Краљево као локална самоуправа, спроводи низ активности и мера којима се директно и индиректно утиче на унапређење квалитета ваздуха у Краљеву иако, још увек, нема валидан План квалитета ваздуха као базни документ јавне политике ЛС у области квалитета ваздуха.

Град Краљево годинама уназад испуњава обавезу мерења квалитета ваздуха па и мерења концентрације честица ПМ 10 и ПМ 2,5 које се, посебно издвајају, по свом негативном утицају на здравље грађана.

Касно саопштавање резултата мерења концентрација честица ПМ 10 и ПМ 2,5 у ваздуху током грејне сезоне што онемогућава ефикаснију заштиту здравља становништва изложеног утицају загађеног ваздуха у Краљеву током грејне сезоне представља основни проблем.

Комуникација и сарадња јавне управе, доносилаца одлука у локалној самоуправи цивилног, образовног, привредног и медијског сектора могла би и требало би бити боља у функцији заједничког креирања ефикасних јавних политика града Краљева у области квалитета ваздуха.

На Јавном слушању организованом, у оквиру пројекта „Променама у загревању јавних објеката до чистијег ваздуха у Краљеву“, 26.10.2022.године у Краљеву, Предлог мера локалној самоуправи и јавној управи града Краљева, чијом применом ће се додатно унапредити квалитет ваздуха у Краљеву у зони обухваћеној Генералним урбанистичким планом града током грејне сезоне, је добио јединствену, мултисекторску подршку.

Упознајући вас са нашим Предлогом мера преносимо вам и мишљење учесника Јавног слушања да би предложене мере требало да добију свој исход како у будућим документима јавних политика града Краљева у области квалитета ваздуха тако и у Буџету града Краљева за 2023.годину разврстаних у складу са важећим правилима програмског буџетирања.

Удружење грађана Краљевачки развојни центар предлаже

1.Предлажемо локалној самоуправи да ,у циљу унапређења мониторинга квалитета ваздуха у граду Краљеву, приведе ,до краја 2022.године, све активности започете у вези набавке аутоматизоване мерне станице за мерење суспендованих честица ПМ 2,5 и ПМ 10

2.Предлажемо локалној самоуправи да поступи у складу са члановима 3.и 6. Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије ("Службени гласник РС", број 40 од 22. априла 2021.) и хитно покрене процедуре за израду Програма енергетске ефикасности града Краљева за период 2023-2026.г. тако што ће у буџету града Краљева за 2023.годину на позицији Програм 17. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије планирати средства за расписивање Јавне набавке - Израда Програма енергетске ефикасности Града Краљева за период 2023-2026.г.

3.Предлажемо локалној самоуправи да поступи у складу са члановима 3.и 6. Закона о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије ("Службени гласник РС", број 40 од 22. априла 2021.) и хитно покрене процедуре за израду Плана енергетске ефикасности града Краљева за 2023.г. тако што ће ребалансом буџета за 2022.г или буџетом града Краљева за 2023.годину планирати средства за расписивање Јавне набавке - Израда Плана енергетске ефикасности Града Краљева за 2023.г. на позицији Програм 17. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије.

4. Предлог јавних објеката у којима је потребно заменити коришћење енергената у циљу смањења загађења ваздуха у граду Краљеву

1. Објекта школе „Иво Лола Рибар“

Подаци показују да је укупна површина објекта школе је 866 м², укупна грејна површина је 866 м², укупан број ученика и запослених је 135.

На основу годишње потрошње горива од 55.000 кг угља и 30 м³ дрвета и доњих топлотних моћи за оба енергента добијамо произведену количину топлотне енергије која је потребна за загревање објекта у износу од 263.400 kWh, а специфична потрошња топлотне енергије износи 304,15 kWh/м².

Подаци о количини загађујућих материја

Објекат	Годишња потрошња топлотне енергије (MWh)	Годишња емисија NO _x (кг)	Годишња емисија SO _x (кг)	Годишња емисија PM 10 (кг)	Годишња емисија PM 2.5 (кг)	Годишња емисија CO ₂ (кг)
Школа „Иво Лола Рибар“	263,40	139,94	552,13	124,49	117,78	67,80

Преласком овог објекта на даљински систем грејања загађење од ових материја више неће постојати.

2. Објекта школе „Вук Караџић“ – издвојено одељење Берановац

Подаци показују да је укупна површина објекта школе је 1.470 м², укупна грејна површина је 1.470 м², укупан број ученика и запослених је 521.

На основу годишње потрошње горива од 10.320 кг лож уља и доње топлотне моћи добијамо произведену количину топлотне енергије која је потребна за загревање објекта у износу од 122.810 kWh, а специфична потрошња топлотне енергије износи 83,54 kWh/м².

Подаци о количини загађујућих материја

Објекат	Годишња потрошња топлотне енергије (MWh)	Годишња емисија NO _x (кг)	Годишња емисија SO _x (кг)	Годишња емисија PM 10 (кг)	Годишња емисија PM 2.5 (кг)	Годишња емисија CO ₂ (кг)
Школа на Берановцу	122,81	135,33	41,51	9,33	7,98	33,16

Преласком овог објекта на природни гас као енергент загађење од ових материја скоро да неће постојати.

3. Објекта школе „Чибуковачки партизани“

Подаци показују да је укупна површина објекта школе 2.342 м², укупна грејна површина је 2.266 м², укупан број ученика и запослених је 620.

На основу годишње потрошње горива од 120.000 кг угља и 25 м³ дрвета и доњих топлотних моћи за оба енергента добијамо произведену количину топлотне енергије која је потребна за загревање објекта у износу од 464.250 kWh, а специфична потрошња топлотне енергије износи 192,23 kWh/м².

Подаци о количини загађујућих материја

Објекат	Годишња потрошња топлотне енергије (MWh)	Годишња емисија NO _x (кг)	Годишња емисија SO _x (кг)	Годишња емисија PM 10 (кг)	Годишња емисија PM 2.5 (кг)	Годишња емисија CO ₂ (кг)
Школа „Чибуковачки партизани“	464,25	269,09	1.200,23	206,78	193,36	144,61

Преласком овог објекта на природни гас као енергент загађење од ових материја скоро да неће постојати.

4. Котларница „Зелена гора“

Ово је објекат који загрева стамбени и пословни простор. Налази се близу центра града и јако је важно планирати замену енергента, односно изградњу нове котларнице на природни гас. На основу годишње потрошње горива од 1.000.000 кг мазута и доње топлотне моћи за овај енергент добијамо произведену количину топлотне енергије која је потребна за загревање објекта, прикључених на ову котларницу, у износу од 11.200 MWh.

Подаци о количини загађујућих материја

Објекат	Годишња потрошња топлотне енергије (MWh)	Годишња емисија NO _x (кг)	Годишња емисија SO _x (кг)	Годишња емисија PM 10 (кг)	Годишња емисија PM 2.5 (кг)	Годишња емисија CO ₂ (кг)
Котларница „Зелена гора“	11.200	12.342	3.786	851	728	3.024

Преласком ове котларнице на природни гас загађење од ових материја свешће се на најмању могућу меру.